

Barnevernet

Barnevernet

Barnevernet

Av Bente Fjell Holen i samarbeid med Vox

Innledning 2

Lov om barneverntjenester 2

Når skal barnevernet gripe inn? 3

Ulike tiltak 3

Forebyggende tiltak 3

Tiltak utenfor hjemmet 4

Retts til samvær og foreldreansvar 4

Klagerett 5

Kilder og nyttige lenker 5

Ordforklaringer 6

Innledning

Ansvar for å gi barna **omsorg** og **oppdragelse** ligger hos foreldrene. Foreldre kan likevel av ulike grunner ha behov for hjelp i forhold til barna i en kortere eller lengre periode. I slike tilfeller kan **barnevernet** gi hjelp og støtte.

Et overordnet prinsipp for barnevernets arbeid er at de tiltak som **settes i verk**, skal være til barnas beste. Hvis barn og foreldre har interesser som går mot hverandre, er det hensynet til barnet som skal komme først.

Lov om barneverntjenester

Alle avgjørelser som blir tatt av barnevernet, er **hjemlet** i lov om barneverntjenester, også kalt barnevernloven. Formålet med denne loven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid.¹ Målet er å bidra til at barn og unge får trygge **oppvekstvilkår**.

Alle kommuner i landet har en barneverntjeneste. Det er det kommunale barnevernet som vurderer om barnets oppvekstvilkår er **tilfredsstillende**. Dersom barnet ikke har det bra, har barnevernet plikt til å sette inn hjelpe-tiltak for å bedre barnets situasjon.

Når barnevernet mottar en **bekymringsmelding vedrørende** barn, skal barnevernet vurdere om meldingen skal følges opp med en undersøkelse. Mange undersøkelser starter etter at foreldre selv har kontaktet barnevernet. Barnevernet får også meldinger fra andre **instanser** og fra privatpersoner som er bekymret for situasjonen til et barn. Personer som melder fra til barnevernet, har mulighet til å være **anonyme**. Barnevernet skal sammen med foreldrene og barnet prøve å finne årsakene til det som er vanskelig.

Hensynet til barnets beste er avgjørende for hva slags hjelp barnevernet gir. Det kan være å gi hjelp og støtte i form av ulike hjelpetiltak i hjemmet, som for eksempel **avlastning**, **støttekontakt** og barnehageplass. Hvis hjelpetiltakene ikke er gode nok til å dekke barnets behov, har barnevernet plikt til å **sette i verk** andre tiltak.

Ansatte i barneverntjenesten har **taushetsplikt** etter forvaltningsloven. Brudd på taushetsplikten kan straffes.²

¹ Jf. lov om barneverntjenester § 1-1.

² Jf. lov om barneverntjenester § 6-7.

Når skal barnevernet gripe inn?

Barnevernet har plikt til å gripe inn når barn under 18 år på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har et særlig behov for hjelpe-tiltak. Barnevernet kan også gripe inn når det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen som barnet får, eller alvorlige mangler ved den personlige kontakt og trygghet som barnet trenger i forhold til alder og utvikling. Det samme gjelder tilfeller der foreldre ikke sørger for at et sykt barn, et **funksjonshemmet** barn eller et spesielt hjelpetrengende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring.

Andre årsaker kan være at barnet blir **mishandlet** eller utsatt for andre alvorlige **overgrep** i hjemmet. Det kan også være at barnet har alvorlige **atferdsvansker** som for eksempel viser seg i form av **vedvarende** eller gjentatt kriminalitet eller vedvarende misbruk av **rusmidler**.

Ulike tiltak

Barnevernet kan sette i verk ulike **forebyggende** tiltak i forhold til familier med problemer. De har også mulighet til å overta omsorgen for barnet i særlig alvorlige tilfeller. Siden det alltid skal være barnets beste som er viktigst, kan det i noen tilfeller være nødvendig å gjennomføre tiltak mot foreldrenes **samtykke**.

Forebyggende tiltak

Det er som regel best for barnet å vokse opp i sitt eget hjem. Barnevernet skal derfor alltid først vurdere om det er mulig å hjelpe familien til å fungere bedre, for eksempel ved å gi råd og **veiledning** til foreldre slik at de blir bedre til å oppdra barnet sitt og til å sette fornuftige grenser. En annen løsning kan være å hjelpe til slik at barnet får plass i barnehage eller på skolefritidsordning.

Barnevernet kan også gi økonomisk støtte slik at barnet kan delta i fritidsaktiviteter. Tildeling av støttekontakt kan også være et alternativ. En støttekontakt er en voksen person som er sammen med barnet i fritiden noen timer i uka og som gjør hyggelige ting sammen med barnet.

Noen barn får tildelt besøkshjem. Det vil si at de tilbringer noen helger i måneden sammen med en familie hjemme hos denne familien.

Tiltak utenfor hjemmet

Det vil alltid være noen situasjoner i familier der omsorgen ikke er god nok for barnet, til tross for ulike hjelpetiltak fra barnevernets side. Det er først når forebyggende tiltak i hjemmet ikke fører fram at det er aktuelt å plassere barnet utenfor hjemmet. I slike tilfeller skal barnevernet overta omsorgen for barnet og sørge for at barnet får en best mulig omsorgssituasjon. Hvis barnevernet har **mistanke** om grov **omsorgssvikt** eller mishandling, kan man fjerne barnet fra hjemmet med det samme.

Omsorgsovertakelse, det vil si plassering av barnet utenfor hjemmet, kan skje både med og uten foreldrenes og barnets samtykke. Ved omsorgsovertakelse kan barnet bli plassert hos en annen familie, enten i et beredskapshjem eller i et fosterhjem, eller på institusjon. Et beredskapshjem tar imot barn i krisesituasjoner når barneverntjenesten må gripe raskt inn og **omplassere** barnet mens en sak undersøkes nærmere, mens et fosterhjem er et privat hjem som tar imot barn og unge som et medlem av familien i lengre perioder.

Dersom det er snakk om lange opphold utenfor hjemmet, velges i hovedsak fosterhjem istedenfor institusjon. Fosterfamilien velges ut fra hensyn til barnets **egenart** og behov for omsorg og opplæring i et **stabilt** miljø. Dette innebærer at barnet bør plasseres i et miljø hvor det kan videreutvikle sin identitet, for eksempel når det gjelder spørsmål om etnisitet og religion. Fosterforeldre velges ut etter bestemte kriterier, og de får opplæring og oppfølging av barnevernet. Omsorgen er lønnet.³

Omsorgsovertakelse krever **vedtak** i fylkesnemnda for sosiale saker. Omsorgsovertakelse er en svært alvorlig avgjørelse, både for barnet og foreldrene. Det må derfor foreligge særlig gode grunner før slike vedtak fattes.

Rett til samvær og foreldreansvar

Barn og foreldre har rett til **samvær** med hverandre, også etter at barnevernet har overtatt omsorgen. Utgangspunktet bør være at foreldrene skal spille en så stor rolle i livet til barnet som de er i stand til.

Fylkesnemnda for sosiale saker avgjør hvor ofte foreldre og barn skal ha samvær når barnet bor i fosterhjem eller på institusjon. I helt spesielle tilfeller kan fylkesnemnda bestemme at det av hensyn til barnet ikke skal være samvær mellom foreldre og barn. Hvis det er til barnets beste, er det åpnet for at det i særlige tilfeller også kan vedtas at foreldrene fratras foreldreansvaret for barnet.

³ www.fosterhjem.no

Klagerett

Foreldre kan klage på vedtak som fattes av barneverntjenesten i kommunen. Klagen skal sendes til fylkesmannen. Barn som har fylt 15 år og som forstår hva saken gjelder, er også part i saken. Når barnet er over tolv år, skal det alltid få si sin mening før det blir gjort vedtak om flytting til fosterhjem eller institusjon.

En advokat kan representere partene i saken. Advokatutgiftene for saker som behandles i fylkesnemnda, dekkes av det offentlige. Dette gjelder også dersom saken behandles i en domstol.

Kilder og nyttige lenker

Rundskriv Q-25/2005, Barne- og familiedepartementet

www.bufetat.no

www.foreldreveiledning.dep.no

www.lovdata.no (Lov om barneverntjenester)

www.odin.dep.no/bld (Barnevern)

www.ung.no

Ordforklaringer

anonym – uten å oppgi navn

atferdsvanske – problem med å kontrollere handlemåte, oppførsel

avlastning – hjelp. Innenfor omsorgstjenesten innebærer det tiltak hvor foreldre med særlig tyngende omsorgsarbeid får hjelp.

barnevernet – offentlig instans som skal iverksette nødvendige tiltak for å fremme barns og ungdoms velferd og utvikling i tilfeller av omsorgssvikt

bekymringsmelding – beskjed til barnevernet ved mistanke om omsorgssvikt

egenart – særpreg

forebyggende – tiltak for å hindre at noe skjer

funksjonshemmet – person som har nedsatt fysisk eller psykisk funksjonsevne, handikappet

hjemle – fastslå lovligheten av noe

instans – myndighet, institusjon

mishandle – behandle brutalt, bruke vold

mistanke – når man har en anelse om at noe er galt

omplassere – når man finner et annet hjem til barnet

omsorg – når man sørger for at noen har det bra

omsorgssvikt – når barna ikke får den omsorgen de trenger

oppdragelse – det å lære barn hvordan man skal oppføre seg

oppvekstvilkår – forutsetning for utvikling i oppveksten (barne- og ungdomsår)

overgrep – krenking av andres rettigheter

rusmiddel – fellesbetegnelse på alkohol og narkotika

samtykke – det å si seg enig i noe, gi tillatelse

samvær – det å være sammen

sette i verk – sette i gang, starte

stabil – forutsigbar, fast

støttekontakt – person som har tilsyn med vanskeligstilte personer

taushetsplikt – plikt til å holde tjenesteopplysninger hemmelig. Leger og lærere har for eksempel taushetsplikt.

tilfredsstillende – når forventninger og krav er oppfylt

vedrørende – ha sammenheng med, som angår

vedtak – beslutning, avgjørelse

vedvarende – når noe varer over tid

veiledning – hjelp med råd og opplysninger og lignende

